

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 38/2022
05.05.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ивана Бранковић, адвокат у ..., против туженог ББ ДОО ..., чији је пуномоћник Предраг Константиновић, адвокат у ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1149/21 од 18.03.2021. године, у седници већа одржаној 05. маја 2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1149/21 од 18.03.2021. године, као неоснована.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Први основни суд у Београду је донео пресуду П1 3542/19 дана 17.11.2020. године којом је констатовао да усваја тужбени захтев и обавезао туженог да тужиоцу на име неисплаћене накнаде придржавања клаузуле конкуренције у периоду од дана престанка радног односа до 01.08.2015. године исплати износ од 15.749 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са законском затезном каматом почев од 01.09.2013. године до исплате и обавезао туженог да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 294.200,00 динара.

Одлучујући о жалби туженог, Апелациони суд у Београду је донео пресуду Гж1 1149/21 дана 18.03.2021. године којом је преиначио пресуду Првог основног суда у Београду П1 3542/19 од 17.11.2020. године тако што је одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца за исплату износа од 15.749 евра у динарској противвредности са законском затезном каматом, одбио захтев тужиоца да се тужени обавезе да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка и обавезао тужиоца да туженом на име накнаде трошкова првостепеног парничног поступка исплати износ од 267.000,00 динара и да му накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 91.249,40 динара, те одбио захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене другостепене пресуде је тужилац изјавио дозвољену у благовремену ревизију, којом пресуду побија због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужиоца.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 72/2011 ... 18/2020) и нашао да ревизија тужиоца није основана.

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању на темељу ког је донета побијана пресуда, који је утврдио првостепени суд, тужилац је био запослен код туженог где је обављао функцију ..., у периоду од 01.04.2012. до 01.08.2013. године. Са туженим је 01.08.2013. године закључио споразум о престанку радног односа, којим су се сагласили да тужиоцу престаје радни однос код послодавца, туженог, да је послодавац у обавези да тужиоцу исплати отпремнину у висини три бруто зараде у износу од 16.434 евра и, у члану 5. став 1. и 2. споразума, да је тужилац у обавези да у периоду до 01.08.2015. године, почев од дана престанка радног односа, не саопштава трећим лицима поверљиве информације о послодавцу у чији је посед дошао током рада код туженог, као и да до наведеног датума неће обављати самостално или као запослени, те по налогу трећих лица, управљање пројектима за развој ..., који представљају конкуренцију у пословним активностима послодавца на територији Републике Србије. Ставом 3. чланом 5. споразума предвиђено је да уговорне стране у смислу члана 162. Закона о раду сагласно утврђују накнаду запосленом по месецу придржавања клаузуле конкуренције из овог споразума, у износу од 685 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на месечном нивоу, односно 16.436 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС. Према одредби члана 7. истог споразума послодавац је у обавези да најкасније у року од 30 дана од дана престанка радног односа исплати све неисплаћене зараде и сва давања утврђена овим споразумом. Споразум је за послодавца писао ВВ, а за запосленог тужилац. Тужени је 28.08.2013. године тужиоцу исплатио износ на име три бруто зараде, прописан чланом 4. споразума. Дана 31.10.2013. године је тужени тужиоцу послао обавештење о раскиду споразума о забрани конкуренције и обустави новчаних исплата. То обавештење потписано од стране директора туженог ГГ. У обавештењу стоји да је дана 01.08.2013. године између тужиоца и његовог бившег послодавца привредног друштва закључен споразум о престанку радног односа којим је прописана клаузула забране конкуренције у периоду од 24 месеца, односно до 01.08.2015. године, да тужиочевим ранијим уговором о раду није прописана било каква забрана конкуренције након престанка радног односа, нити било каква новчана накнада по том основу прописана одредбом члана 162. Закона о раду, да је током трајања радног односа тужилац континуирано кршио обавезу избегавања конфликта интереса, односно забране конкуренције прописане уговором о раду, о чему је послодавац накнадно дошао до сазнања и да је током вршења функције одговорног лица тужилац проузроковао друштву материјалну штету, те да не постоји било каква потреба бившег послодавца да одржава на снази клаузулу о забрани конкуренције уговорену у заблуди са лицем које континуирано у

дужем временском периоду поступа незаконито. На дан 01.08.2013. године, када је закључен споразум о престанку радног односа, заступници туженог привредног друштва били су ДД и АА, овде тужилац. У регистру привредних субјеката је регистрована промена података код туженог 01.10.2013. године тако што је за законског заступника уписан ВВ, директор, а избрисана имена осталих заступника. Из исказа ББ првостепени суд је утврдио да је он разумео и прихватио клаузулу забране конкуренције садржану у споразуму о раскиду радног односа и да је лично одобрио плаћање прве рате тужиоцу по основу тог споразума.

На основу тако утврђеног чињеничног стања је првостепени суд закључио да лице које је за туженог потписало споразум, ББ, није био законски заступник туженог у време потписивања споразума и није био овлашћен да тај споразум закључи ни посебним пуномоћјем. Међутим, првостепени суд сматра да је тужени конклюдентном радњом, давањем износа од 685 евра на име дела дуга, одобрио предметни споразум који је за туженог закључило неовлашћено лице, позивом на одредбе члана 85. и 387. Закона о облигационим односима, те да споразум о раскиду радног односа обавезује туженог и не може се ослободити обавезе на име клаузуле забране конкуренције својим једностраним актом.

Супротно, Апелациони суд у Београду сматра да тужени давањем отплате није накнадно одобрио предметни споразум, позивом на одредбу члана 88. Закона о облигационим односима. Наведеном одредбом прописано је да уговор који неко лице закључи као пуномоћник у име другог без његовог овлашћења, обавезује неовлашћено заступаног само ако он уговор накнадно одобри. Страна са којом је уговор закључен може захтевати од неовлашћено заступаног да се у примереном року изјасни да ли уговор одобрава. Другостепени суд закључује да посредан начин конвалидације закљученог уговора од стране неовлашћеног лица наведена одредба не познаје, а да ни тужилац није захтевао од неовлашћеног заступаног да се у примереном року изјасни да ли споразум одобрава. Даље, како је тужилац у тренутку закључења споразума био у радном односу код туженог и код њега обављао функцију заменика директора – законског заступника туженика, не може се сматрати трећим лицем у смислу одредбе члана 32. Закона о привредним друштвима, па се на њега не могу применити одредбе о конклюдентном овлашћењу на заступање од стране привредног друштва. Због изнетог, другостепени суд сматра да споразум о престанку радног односа тужиоца, којим је уговорена клаузула забране конкуренције није настао, јер је изостала сагласност релевантних воља уговорних страна. То је разлог због кога је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев заснован на одредбама споразума о престанку радног односа тужиоца.

Ревизијски суд сматра правилном одлуку другостепеног суда, а неоснованом ревизију тужиоца, са следећих разлога.

Према одредбама Закона о раду („Службени гласник РС“ бр 24/05 ... 32/13) који је био на снази у време закључења спорног споразума о престанку радног односа тужиоца, уговором о раду могу да се утврде послови које запослени не може да ради у своје име и за свој рачун, нити у име и за рачун другог правног или физичког лица, без сагласности послодавца код кога је у радном односу (забрана конкуренције) под условима прописаним одредбама члана 161. Уговором о раду послодавац и запослени могу да уговоре и услове забране конкуренције по престанку радног односа, у року који не може да буде дужи од 2 године по престанку радног односа, ако се послодавац

уговором о раду обавезе да ће запосленом исплатити новчану накнаду у уговореној висини (члан 162.). Дакле, забрана конкуренције за период по престанку радног односа запосленог уз обавезу послодавца да запосленом исплати новчану накнаду у уговореној висини, уговара се уговором о раду. Према одредбама члана 30. истог закона, уговор о раду закључују запослени и послодавац, уговор о раду сматра се закљученим када га потпишу запослени и директор, а може да га потпише и запослени кога овласти директор у складу са чланом 192. истог закона. Чланом 192. наведеног Закона о раду прописано је да о правима, обавезама и одговорностима из радног односа у правном лицу одлучује директор или запослени кога он овласти, овлашћењем у писменом облику. Однос између послодавца и запосленог који словом закона уређује уговор о раду, може се уредити само на начин који је закон прописао за закључење уговора о раду. Наведеним одредбама закона изричито је прописано да за послодавца који је правно лице, уговор о раду потписује директор или други запослени кога директор овласти овлашћењем у писменом облику. Уговор о раду је *sui generis* уговор, који је у погледу закључења у потпуности уређен одредбама Закона о раду. Те одредбе не познају могућност одобрења уговора о раду којим се уређује однос између запосленог и послодавца, а кога је за послодавца закључило неовлашћено лице. Према томе, конкретан уговор којим је уређена забрана конкуренције од стране тужиоца као запосленог по престанку радног односа код туженог послодавца и обавеза послодавца на исплату новчане накнаде по том основу, који са стране туженог послодавца није закључило овлашћено лице, директор нити други запослени од њега овлашћен овлашћењем у писаном облику, не може се одобрити од стране послодавца поступањем по том уговору, како то тужилац сматра. То није предвиђено одредбама Закона о раду којим је у потпуности одређен начин и овлашћење за закључивање уговора о раду и сви аспекти односа између запосленог и послодавца који се тим уговором уређује. Према томе, околност да је тужени послодавац поступао по уговору који је за њега потписало неовлашћено лице, није релевантна за оцену правног дејства таквог уговора. По схватању Врховног касационог суда између запосленог и туженог послодавца није постигнута релевантна сагласност воља закључењем споразума између тужиоца и неовлашћеног лица у име послодавца о праву тужиоца на накнаду поводом забране конкуренције по престанку радног односа, те у тако израженој сагласности воља нема основа за исплату накнаде по тужбеном захтеву. То су разлози због којих је одлука о тужбеном захтеву која се побија ревизијом правилна, а ревизија неоснована.

Према изнетом је одбијена ревизија тужиоца по одредби члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

Одбијени су захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка, јер тужилац ревизијом није успео, а трошкови одговора на ревизију нису потребни за вођење ревизијског поступка, у смислу одредбе члана 154. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић